

Langs de Houwbeek door de Helmerhoek

**Wandeling Helmerhoek
wijknummer 7546
lengte ± 4,5 km
duur circa 1,5 uur**

Natuur in Stad en Land

Inleiding

Natuur in Stad en Land? Als mensen over natuur praten, dan hebben ze het meestal over natuurgebieden als de Sallandse Heuvelrug, de Grote Peel of de Wieden. Dat deze gebieden van groot belang zijn zal niemand ontkennen. Maar dat geldt ook voor de omgeving waarin wij mensen dagelijks wonen en werken. We beseffen vaak niet dat net over de drempel van onze voordeur veel waardevolle stukjes natuur voorkomen. Gratis en voor niets mogen we genieten van alles wat daar groeit, bloeit, kruipt en vliegt. Levende wezens die zich een plaatsje veroverd hebben en zich thuis voelen in ons milieu van opeengepakte huizen en drukke straten. Soms vinden we daarbij nog de sporen van het Land, zoals dat was vóór de stad of wijk er werd gebouwd. Ook uw wijk heeft een paar unieke stukjes natuur waar veel te zien valt. Om u hiermee nader kennis te laten maken heeft de afdeling Enschede van het IVN een wandelroute uitgezet in en even buiten uw wijk. Dit “boekje” beschrijft een wandelroute langs de Houwbeek, de rand van de wijk, langs de Smalenbroekbeek door een stuk nieuwe natuur, langs de Usselerstroom en door het landgoed ‘De Helmer’.

In dit boekje wordt de looproute aangegeven door middel van cursief gedrukte tekst in kleur.

De in het boekje genoemde planten en bomen zijn slechts voor een deel van het jaar te zien zoals beschreven en situaties veranderen in de levende natuur soms met de dag!

Voor degene die wat meer informatie wil over een bepaalde boom of plant is een korte lijst met aanvullende informatie opgenomen achterin het boekje.

We wensen u een fijne wandeling toe.

Enschede, december 2004

Piet Jonker en Laurens van Run, grotendeels naar een vroegere routebeschrijving.

Enschede, oktober 2017

Deze wandeling is herzien/aangepast door Hanneke van Dorp, Celia Horst, Ruud Sluijter en Jan Willem Visschers.

Nadere informatie over het IVN-Nederland: www.ivn.nl

Idem IVN-Enschede: www.ivn.nl/afdeling/enschede

De wandeling

Vertrekpunt: Zuidzijde gezondheidscentrum De Helmerhoek bij de parkeerplaats aan de Runenberghoek nr. 16/18, ingang voor de huisartsen. Loop richting scholen en parkvijver.

We komen langs het beeldje van Niels Holgersson, die – naar een sprookje van Selma Lagerlöf – zittend op een gans heel Zweden over vliegt. (*Dit beeldje is gemaakt door de Enschedese kunstenaar Gooitzen de Jong 1932 – 2004*)

Kijk voor een aardig gedicht van stadsdichter Bob Boswinkel over dit beeld achterin dit boekje.

*We lopen tussen de basisscholen door (links: Willem van Oranje en De Jonge Helden; rechts: De Sterrenborgh) en steken rechtsaf de Houwbeek over. Direct over het bruggetje gaan we linksaf het zandpad langs de Houwbeek in; dus **niet** het asfaltpad iets verderop langs de vijver.*

We lopen tussen diverse boomsoorten door (o.a. eik, beuk, els, berk, haagbeuk, kers en later ook vlier, hazelaar, lijsterbes, vogelkers, hulst en tamme kastanjes). Tegen de bomen zien we hier en daar klimop en hop groeien. Vooral in het voorjaar heeft

Hondsdrif

dit deel van het bos een schitterende onderbegroeiing. Vanaf april tot eind mei / begin juni zien we hier dan o.a. bosanemoon, boshyacint, speenkruid, witte klaverzuring, lelietje der dalen en dalkruid. Zij volbrengen het grootste deel van hun bloei als de bomen nog geen bladeren hebben. Ook hondsdrif en dovenetel, en wat later de salomonszegel, treffen we hier aan.

Beuk

In het bos kunnen we ook verschillende soorten vogels waarnemen. Naast de bekende soorten als gaai, merel, roodborst, koolmees, pimpelmees en winterkoninkje treffen we hier o.a. ook de boomkruiper, boomklever, bonte specht, matkop, tjiftjaf, fitis en staartmees aan. En dit zijn zeker niet alle vogels die u hier kunt vinden.

Zoals u ziet is dit een bijzonder stukje natuur, dat echter onder zware druk staat. Dit mede door de directe nabijheid van enkele scholen. Voor de opvoeders een taak, maar ook een mogelijkheid om de kinderen natuur- en milieubewust te leren denken.

Bij asfaltpad linksaf en dan voor het bruggetje rechtsaf het zandpaadje vervolgen. Aan het eind van dit zandpad de weg oversteken.

We volgen nu geruime tijd de Houwbeek wandelend over het fietspad. Let op ! U moet diverse kruisende wegen oversteken (achtereenvolgens: Muldermans-, Markslag-, Harsseveld- en Bekspringhoek (geen straat-

naambordje); bij deze laatste schuin naar links oversteken). Let steeds goed op en verleen voorrang aan het kruisende verkeer.

Langs de oever van de beek groeien diverse varens en staan lindebomen. In de herfst zien we verschillende paddenstoelen.

Tussen de twee woonerven aan de Muldermanshoek ligt midden op het fietspad een koperen plaat ter herinnering aan een stratenmakersproject, dat hier is uitgevoerd.

Langs de beek staan o.a. sleedoorn en meidoorn, els en berk. Ook zien we hier veel hop, zowel de mannelijke als de vrouwelijke vorm. Ofschoon de beek meestal redelijk schoon is, worden er toch af en toe ongerechtigheden in aangetroffen. Dit ontsiert niet alleen de beek, maar houdt ook de stroom tegen en is onhygiënisch. Bij sterke verontreiniging vindt er vaak een toename van ratten plaats. Opschoonactiviteiten zijn daarom regelmatig nodig.

Pimpelmees

rupsen, die weer vlinders voortbrengen.

Direct na de brug voorbij de (voormalige) Helmerhoekschool staat links in de tuin een kardinaalsmuts met 'gevleugelde' takken (*Eunymus alata*), afkomstig uit Oost-Azië. Op de grond Kaukasische smeewortel met (vroeg) gele bloemen. De brandnetels, die we her en der verspreid zien, geven vaak voedsel aan

Na alle genoemde kruisende wegen te hebben overgestoken zien we op het eind van het fietspad voor ons de bovenloop van de Houwbeek tussen de zorgboerderij Erve Leppink en de weilanden te voorschijn komen.

Als we rechts langs de beek kijken, zien we een Twents coulissenlandschap met in de verte – aan de overkant van een es – enkele typisch Twentse boerderijen.

Op topografische kaarten wordt dit deel van de beek overigens aangeduid als Broekheurnerbeek; deze beek is op die kaarten nog terug te vinden tot in het huidige Wesselerbrinkpark.

We gaan hier rechts (dat is de Usselermarkeweg-geen bordje) en direct daarna weer schuin rechts en laten dus de Usselermarkeweg links liggen. Op de hoek ligt een stuw om het water te keren.

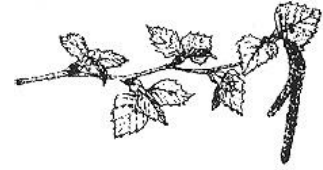
Vroeger was die Usselermarkeweg een lange weg, maar nu is hij door wegeaanleg en bebouwing in stukjes geknipt; eenmaal buiten de stad is hij echter over een groot stuk nog rechtuit te volgen.

We lopen tussen roodwitte hekjes door over een verhard pad.

Aan onze rechterhand de wijk en links liggen bouwland/weilanden en een smalle houtwal.

Bij de Groot Bruninkstraat gaan we rechtdoor. We haken in op het rondje Enschede.

Aan de linkerkant van het pad (na ± 100 m) zien we een mooie els staan. Aan de takken zien we drie generaties propjes. In de herfst, als het blad nog niet van de boom is, kun je goed het werk van het elzenhaantje zien. Hij eet het bladgroen tussen de nerven weg waardoor het wel lijkt alsof er allemaal kantwerkjes in de boom hangen.

Elzentak

In de vogeltrekperiode in de herfst foerageren de sijsjes graag op de els. Bij de bocht naar rechts stroomt nu een beek, de Smalenbroeksbeek, die weer opnieuw is aangelegd. Om dit te doen is er eerst grondig onderzoek gedaan naar de plek waar de oude bedding in vroeger tijden gelopen heeft. Zo is er hier ruimte ontstaan voor nieuwe natuur. Een plek die zich de komende jaren steeds meer zal gaan ontwikkelen.

We steken de weg over en zien links op enige afstand nog de beheerderswoning van de inmiddels opgeheven rioolwaterzuivering. We gaan over een veerooster verder langs de beek.

Rechts een pomp die hier is geslagen om water voor het vee, dat hier af en toe graast, te krijgen. Links een stuw/trechter (kunstwerk van Paul de Kort)

Op een aantal plekken zien we dat het bovenste gedeelte van het gaas extra bekleed is met een strook fijnmaziger gaas. Dit is om te voorkomen dat de reeën die hier regelmatig komen, niet met de benen in het gaas blijven hangen. In de weilanden kunnen we vaak vogels zien. De mols hopen getuigen van onderaards leven.

Als de beek onder het pad doorgaat zien we iets verder aan de rechterkant in een eik een uilenkast. Bewoond?

Dan rechts weer een trechter/stuw en we vervolgen het pad over opnieuw een veerooster. Net voor het volgende (derde) veerooster zien we links in de eik weer een uilenkast. Bij het vierde veerooster zien we de beek onder het pad door overgaan in de Usselerstroom. Rechts van het pad een mooi doorkijkje op een oude es. Iets verder links in de Usselerstroom een stuw/vispassage.

We steken de (Jacobsriet)weg over en lopen aan de linkerkant van de Usselerstroom verder.

Na enkele honderden meters zien we via een stuw de Teesinkbeek linksaf buigen en dicht langs bebouwing in het bos verdwijnen.

Bij de volgende brug steken we verharde weg over en gaan rechtdoor door een ijzeren poort en verder langs de oever van de Usselerstroom.

Links achter een dichte heg een huis met in de tuin drie grote aarden kruiken. Daarna weiland en het bos van het landgoed 'De Helmer'. Op-

vallend is dat aan de overkant van de stroom de wal geen beschoeiing heeft, maar schuin afloopt in het water. Op de wal heeft het waterschap diverse inheemse struiken geplant om de beek een natuurlijker aanzien te geven. Het geleidelijk aflopen van de wal dient ervoor om eventueel te water geraakte dieren de kans te geven op de wal te klimmen.

Door een ijzeren hek komen we bij een betonnen brug. Straks gaan we die brug over, maar eerst gaan we naar links ($\pm$ 35 m) om een klein, maar landschappelijk zeer fraai rondje over het landgoed 'De Helmer' te maken. Bij de ingang van het landgoed bij dikke eik gaan we door de kleine links gelegen doorgang. Op de eik naast de kleine doorgang zien we nog net het bekende groene bordje met 'Opengesteld'

In het verslag van een IVN-wandeling uit 1980 (de wijk Helmerhoek moest toen nog, in 3 fasen, gebouwd worden !) lezen we dat het landgoed toen 25 ha groot was en in het bezit was van de familie Menko, gekocht van de dames Scholten. Veel bomen hebben tijdens de oorlog het loodje gelegd voor de brandstofbehoefte van de "stadse leu in Eènske". Opvallend zijn hier niettemin de oude knoestige acacia's (*Robinia pseudoacacia*).

Het paadje gaat na zo'n 50 meter naar rechts over in wat eens een oprijlaan met fraaie beuken was. Aan het eind daarvan bij een weiland nemen we recht door het smalle bospaadje langs het weiland.

Let op de vele hulst die hier staat.

Bij een wit hek aan onze linkerhand gaan we rechts langs een greppel.

Eekhoorn

Na zo'n 50 meter ziet u rechts in het bos iets merkwaardigs. Het zijn de restanten van een in de 2^e WO gebouwde V1-installatie. Gelukkig is het niet zover gekomen dat er daadwerkelijk vanaf deze installatie die (on)geleide projectielen zijn afgevuurd. Naar horen zeggen zijn de betonfunderingen zodanig zwaar uitgevoerd, dat er haast geen beginnen aan is om ze te verwijderen....

Voor meer informatie hierover kijk op www.vergeltungswaffen.nl
Nog onlangs (mei 2018) is er een boek hierover verschenen

We vervolgen het pad dat uitkomt bij een houten poortje/bruggetje recht voor ons. Daar gaan we naar rechts over een breder pad/bredere laan.

Links van ons loopt weer een beek, ook hier op kaarten aangeduid als Broekheurnerbeek. Vlak vóór we het grote toegangshek bereiken staat links een hele grote douglasspar.

Bij het grote hek zijn we nu terug bij de ingang van het landgoed. We lopen terug naar de brug, steken deze over en gaan dan direct links langs de stroom.

In de beek zien we een automatische stuw die er voor zorgt dat het water steeds op gewenste hoogte blijft. Aan de overkant van de stroom, tussen de bomen door, ontwaren we met enige moeite een hoeveelheid stenen in een andere beek. Dit is een zogenaamde vistrap, waarlangs vissen ook tegen de stroom in kunnen zwemmen. Door het aanleggen van vistrappen krijgen de vissen een betere kans op voortplanting. Het waterschap 'Vechtstromen' heeft de laatste jaren verschillende van deze vistrappen aangelegd.

Rechts ligt de bergingsvijver waarin het overtollige hemelwater wordt opgevangen.

In het vroege voorjaar zien we op de oever van de vijver het klein hoefblad groeien. De bloei van de plant heeft wel iets weg van de paardbloem. Het is een naaktbloeier d.w.z. dat de bladen zich pas gaan ontwikkelen als de bloem is uitgebloeid. Op de oevers en in de vijver kunnen we verschillende watervogels zoals meerkoet, waterhoen en eend waarnemen. Af en toe hebben de vissers concurrentie van een reiger. 's Winters zijn er veel kokmeeuwen die hun kostje dikwijls opscharrelen op de Boeldershoek of andere vuilstortplaatsen. Een eindje verderop zien we een tweede stuw waarbij op een blauw bord de waterstand boven NAP is af te lezen. NAP staat voor Normaal Amsterdams Peil. Hoe hoog is de waterstand?

Even voor deze tweede stuw (we lopen dan al zo'n 100 meter op een asfaltpad) gaan we schuin rechtsaf over een smal zandpaadje weer langs de Houwbeek. (Dus niet iets daarvoor over het asfaltpaadje, hoewel dat natuurlijk wel kan en mag.)

Ook hier groeit in het voorjaar dalkruid, bosanemoon en salomonszegel. In het bos kunnen we ook kennismaken met de eekhoorn met zijn pluimstaart.

We vervolgen ons pad langs de rechteroever (eigenlijk linkeroever...) van de Houwbeek (we steken nog een rood fietspad over) tot aan het bruggetje waar onze wandeling begon. We gaan over de brug en houden links aan. We wandelen weer tussen de scholen door, langs Niels Holgersson, terug naar het wijkcentrum.

Hiermee zijn we aangekomen op het eindpunt. We hopen dat u genoten hebt van deze natuurwandeling in een toch behoorlijk dicht bevolkt gebied. Het is de moeite waard om dit mooie stukje natuur voor onze kinderen in stand te houden.

Hieronder het genoemde gedicht van Bob Boswinkel (stadsdichter van Enschede in 2008) dat hij maakte bij het beeld van Niels Holgersson:

Niels Holgersson.

*Kom kinderen, stap op, vlieg mee,
ja doe maar, ik kan vliegen!
Ik zal je niet bedriegen,
vlieg mee voorbij de zee,*

*voorbij je stoutste dromen,
je leest het in mijn boek.
Aan de Runenberghoek
zul je ooit nog wel eens komen.*

*Kom kinderen, vlieg mee,
voorbij de verste zee.
Dag straat, dag school, dag wijk,
ik vlieg, ik droom, ben rijk.*

Korte omschrijving van enkele bomen en planten

Bomen en heesters

- acacia** (Robinia pseudoacacia) Afkomstig uit Noord Amerika. Boom met doornen. Samengesteld geveerd blad. Witte bloemen in trossen; komen overeen met die van erwten (familie van de vlinderbloemigen). Hout bijzonder hard en duurzaam (raderen voor watermolens).
- berk** Betula pendula is de ruwe berk (takken hangen); Betula pubescens de zachte berk (bladeren aan de onderkant zacht behaard). Berken zijn te herkennen aan hun witte stam. Ze stellen zich vaak tevreden met schrale grond.
- beuk** (Fagus) Veel voorkomende boom met gladde stam. Uit de vrouwelijke bloempjes worden de beukenootjes gevormd. Blad met 5 tot 9 paar zijnerfen. De beuk wordt ook wel als haag aangeplant.
- eik** (Quercus) Verschillende soorten, maar de zomereik komt het meest voor. Onregelmatige kroon. Blad met afgeronde lobben. Ruwe stam. De vruchten (eikels) groeien in napjes; bij de zomereik aan een lang steeltje, bij de wintereik aan een kort. Het hout is hard.
- els** (Alnus) Groeit veel langs waterkanten. Blad is rond met een gezaagde rand. In de elzenproppen (vruchten) ontstaan de zaden die in de winter vooral door sijsjes worden gegeten. Zaden verspreiden zich vooral via de stroming van het water.
- haagbeuk** (Carpinus) Wordt wel verward door zijn naam met de beukenhaag. Behoort echter niet tot de beukenfamilie, maar is een soort die onderdeel uitmaakt van de berkenfamilie. Kenmerkend is zijn bast die geaderd lijkt met een netwerk. Het blad van de haagbeuk heeft meer zijnerfen (10-15 paar) dan de beuken en de bladrand is dubbel gezaagd (= gekarteld), terwijl die van de beuk licht golvend is.
- hazelaar** (Corylus) Bekende struik met buigzame takken. Bloeit febr/mrt met hangende stuifmeelkatjes (= mannelijk bloempje) en kleine rode stamperbloempjes (= vrouwelijk bloempje) waaruit later de hazelnoten ontstaan.
- hulst** (Ilex) Wintergroene struik met harde bladen die stekelig getand zijn. De rode besjes zien we vaak in kerststukjes.
- kamperfoelie** (Lonicera) Klimplant die zich in de richting van de klok losjes om andere struiken en bomen windt. Later werkt dit klemmend door het dikker worden van beide partijen. In een stam ontstaat dan een schroefvormige inkerving: de Twentse gaostok. De vooral op warme zomeravonden sterk geurende bloemen worden vooral door nachtvlinders bezocht.
- kastanje** (Aesculus) en tamme kastanje (Castanea) zijn heel verschillende bomen. Alleen de vruchten lijken iets op elkaar. De kastanje heeft een handvormig samengesteld blad, 5 tot 7-talig. Bij het afvallen van dit blad blijft een litteken achter dat aan een paardenhoef doet denken. Daarom noemt men hem ook wel paardekastanje. De tamme kastanje draagt grote (8 tot 18 cm) langwerpige grof getande bladen. De zaden (tamme kastanjes) worden veel gegeten.

kardinaalshoed	(Euonymus) Halfwintergroene struik met kantige twijgen. De plant dankt zijn naam aan de in de herfst voorkomende prachtige, vierhokkige, rode vruchtjes met daarin oranjekleurige zaden.
klimop	(Hedera) Wintergroene klimplant met twee soorten bladen. Die van de groeischeuten (onderin) zijn handvormig gelobd. Die van de bloeischeuten (bovenin) zijn gaafrandig; hieraan komen ook de vruchtjes. Klimop heeft een eigen wortelstelsel en haalt zijn voedsel uit de grond. Hij tast dus zijn 'klimboom' niet aan. Klimop vormt een zeer belangrijk biotoop voor veel insecten en vogels.
kornoelje	(Cornus) Verschillende soorten struiken of kleine bomen. Het blad heeft boogvormige, naar de top toelopende, zijnerven. Bij uiteentrekken van het blad ontstaan 'kauwgom'-achtige draden. In bosplantsoenen zien we o.a. de gele kornoelje met kleine gele bloempjes al in febr/maart.
lijsterbes	(Sorbus) Het blad is samengesteld, 9 tot 15-tallig. De rode vruchten worden veel door vogels gegeten. Op deze wijze worden de zaden met de vogelpoep verspreid.
meidoorn	(Crateagus) Hooggroeiende struik of kleine boom met doornen. Vaak ook als haag gebruikt. Er zijn vele soorten. Het meest bekend is de eenstijlige meidoorn.
roos	(Rosa) Hiervan zijn heel veel soorten. In perken staan meestal veredelde rozen op een onderstam; in bosplantsoenen meer de zogenaamde botanische (= ongeveer wilde). Rozen hebben geen doornen maar stekels; doornen zijn met de tak vergroeid, stekels niet.
sleedoorn	(Prunus spinosa) Behoort tot de pruimen. De sleedoorn is een dichte, gedoornde struik die we vooral in Twente langs de beken aantreffen. Hij bloeit in maart; de vruchten zijn zwart.
vlier	(Sambucus) Brede struik met merg in de takken. In mei schermen met geelachtig, witte bloemen en later zwarte bessen. De laatste worden geplukt om sap en jam van te maken. De tros- of bergvlier met trosvormige bloeiwijze bloeit wat eerder en heeft rode, niet eetbare bessen.
vogelkers	(Prunus) Evenals de sleedoorn hoort ook deze tot de pruimen. Behalve de gewone inlandse komt de beruchte Amerikaanse veel voor. Vroeger werd deze geplant om snel een onderbegroeiing te krijgen, maar tegenwoordig wordt hij bestreden, omdat andere struiken overwoekerd worden. Bovendien is het gebladerte zo dicht bij jonge 'bomen' dat er verder niets onder groeit. Anders dan bij andere bomen en struiken zult u bij de Amerikaanse vogelkers geen of nauwelijks vraat aantreffen van insecten.
wilg	(Salix) Hiervan zijn heel veel soorten. De meeste houden van vochtige grond. Een wilg is tweehuizig d.w.z. sommige bomen dragen alleen meeldraadkatjes (= mannelijke bloemen), de andere bomen hebben alleen maar stamperkatjes (= vrouwelijke bloemen, hieruit ontstaan de zaden). Wilgenhout wordt (werd) voor veel doeleinden gebruikt (manden, zinkstukken, klompen, triplex, lucifers). De wilg is de noordelijkst groeiende boom. Tegen de noordpool wordt hij slechts 2 cm hoog, maar bloeit en vermeerdert zich daar wel.

Enkele kruidachtige planten

bosanemoon	(<i>Ranunculus nemorosus</i>) Bloeit in maart/april met sierlijke, witte alleenstaande bloemen. Sterft al vroeg bovengronds af, maar overwintert met wortelstokken. Tot dezelfde familie behoort Speenkruid (<i>Ranunculus ficaria</i>) met ronde of wat hoekige blaadjes. De wortels zijn ten dele speenvormig (vandaar de naam). Bloeit in april met helder gele bloemen. Speenkruid groeit op wat beschaduwde vochtige plaatsen.
boshyacinth	(<i>Scilla non-scripta</i>) Bolgewas met klokvormige bloemen, blauw, wit of roze in knikkende trossen ($\pm$ 35 cm hoog). Sterk geurend, vaak verwilderd.
dalkruid	(<i>Maianthemum</i>) Laag plantje met kruipende wortelstok. Ronde blaadjes met een punt. Bloeit in mei met witte bloempjes in trosjes. Rode besvucht.
dovenetel	(<i>Lamium</i>) Familie van de lipbloemigen. We onderscheiden o.a. de witte, gele, paarse en gevlekte dovenetel. Alle met een vierkante stengel en een kruisgewijze bladstand.
hondsdrif	(<i>Glechoma</i>) Familie van de lipbloemigen. Kruipend plantje met niervormige blaadjes en paarsblauwe bloempjes in okselstandige kransen.
klaverzuring	(<i>Oxalis</i>) De blaadjes lijken op die van klaver. Toch is het een heel andere familie. Witte bloempjes vanaf april/mei.
lelietje der dalen	(<i>Convallaria</i>) Twee grote bladen bij elkaar. 4 tot 10 klokvormige witte bloempjes in sierlijk overhangende trossen. Ruikt heerlijk.
salomonszegel	(<i>Polygatum</i>) Ronde, overhangende stengel (30 tot 60 cm), waaraan mei/juni witte bloemen met groene slippen. De plant wordt wel genoemd: 'Mot met biggen' (de bloempjes). Boshyacinth, dalkruid, lelietje der dalen en salomonszegel behoren tot de liliëfamilie.
speenkruid	Zie bij bosanemoon.

Deze genoemde planten blijven alle in de winter over.

Kaartje Helmerhoekwandeling

